



بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

((سوالات درس ۷ فلسفه یازدهم – ابزار های شناخت))

((علی طلائی))

--	((سوالات تشریحی))
۱	در تبیین ابزارهای شناختی که در وجود انسان وجود دارد، چه تلاش هایی از سوی فیلسوفان صورت گرفته است؟ فیلسوفان تلاش میکنند .
۲	ابزارهای شناخت را نام ببرید.
۳	در مورد شناخت حسی توضیح دهید.
۴	شناخت حسی چه اهمیتی برای انسان دارد؟ آیا شناخت حسی برای ما معتبر است؟
۵	یکی از نشانه های ارزش و اعتبار شناخت حسی چیست؟ مثال بزنید .
۶	شناخت های حسی متفاوت از اشیاء، چه امکانی به انسان میدهد؟
۷	نیروی عقل چه نقشی در امر شناخت دارد؟ (در مورد اهمیت عقل در امر شناخت مختصراً توضیح دهید .
۸	آدمی چگونه می تواند حقایقی را درک کند که توانایی درک آن از راه احساس ممکن نیست ؟
۹	عقل چگونه می تواند به بسیاری از اسرار و رموز طبیعت پی ببرد و قوانین طبیعی را بشناسد؟
۱۰	شناخت تجربی چگونه بدست می آید؟ (چگونه شناختی است؟
۱۱	به چند نمونه از قواعد عقلی مهم که دانشمندان هنگام بررسی داده های حسی از آن ها بهره می برند، اشاره کنید.
۱۲	کدام دانشمندان در توضیح و تبیین قواعد عقلی علوم طبیعی نقش بسزایی داشتند؟ (فیلسوفان عقل گرا)



۱۳	کدام شاگرد افلاطون از اولین دانشمندانی است که مبانی علوم تجربی را پایه گذاری کرد.
۱۴	نقش ابن سینا در توضیح و تبیین مبانی علوم طبیعی چه بوده است؟
۱۵	ابن سینا درباره قانون علیت چه نظری دارد؟
۱۶	انسان از چه طریقی میتواند حالات درونی نفس را شناسایی کند؟ مثال بزنید.
۱۷	انسان از چه طریقی می تواند علل پیدایش شادی و افسردگی را کشف کند؟
۱۸	شناخت عقلی چگونه شناختی است؟ مثال بزنید.
۱۹	چرا دانستنی های فلسفه در زمره شناخت عقلی قرار میگیرند؟ مثال بزنید.
۲۰	شناخت ذات و صفات خداوند مستلزم بهره گیری از چیست؟
۲۱	انسان برای فهم کدام یافته ها به دانش فلسفه نیاز دارد؟
۲۲	معرفت شهودی چیست و چگونه حاصل می شود؟
۲۳	وقتی می گویند معرفت شهودی شناختی بی واسطه است، منظور چیست؟
۲۴	وجه تسمیه معرفت شهودی چیست؟ مثال بزنید .
۲۵	منظور از معارف و حیانی چیست؟
۲۶	توضیح دهید دریافت کننده وحی چه کسانی هستند؟
۲۷	تفاوت های دو شیوه شناخت معرفت و حیانی و شهود عارفانه را بنویسید .

((سوالات تستی))

--	
۱	با کدام ابزار میتوان بی واسطه به حقایق دست یافت؟ (۱) قلب . (۲) عقل . (۳) حس . (۴) تجربه .
۲	معرفت شهودی چگونه حاصل میشود؟ (۱) تقویت ایمان . (۲) تهذیب نفس . (۳) کمال طلبی . (۴) همه موارد .
۳	کدام گزینه در مورد معرفت شهودی <u>نادرست</u> است؟ (۱) در قلب متجلی میشود . (۲) سایر عوالم را مشاهده میکند . (۳) از راه چشم به دست نمی آید . (۴) با استفاده از تجربه و آزمایش است .
۴	چند جمله از جملات زیر غلط است ؟ ۱- عارف ممکن است در همین دنیا آخرت را مشاهده کند . ۲- معرفت شهودی از راه چشم است . ۳- معرفتی شهودی با واسطه است . ۴- معرفت شهودی با استدلال عقلی به دست می آید . (۱) دو جمله . (۲) یک جمله . (۳) سه جمله . (۴) چهار جمله .
۵	برترین نوع شهود چیست؟ (۱) شهود بی واسطه . (۲) شهود چشمی . (۳) شهود قلبی . (۴) وحی .
۶	دریافت کننده وحی چه کسانی هستند؟ (۱) فقط پیامبران . (۲) امامان و پیامبران . (۳) عارفان و پیامبران . (۴) عارفان و پیامبران و امامان .
۷	کدام گزینه در مورد معارف و حیانی <u>درست</u> است؟ (۱) معارفی که پیامبر در اختیار بشر میگذارد . (۲) معارفی که خداوند با واسطه پیامبران در اختیار بشر قرار می دهد . (۳) معارفی که بشر بعد از دریافت از خدا در آن تصرف میکند و به صورت کتاب قران درآمده است . (۴) معارفی که از طریق وحی بی واسطه به بر ما نازل کرده است .
۸	ما چگونه میتوانیم از حقایق وحی آگاه شویم؟ (۱) با صبر و حوصله . (۲) با تمرین و تکرار . (۳) با تأمل و تدبر . (۴) با تجربه و آزمایش .
۹	کدام یک از جملات زیر <u>نادرست</u> است ؟ (۱) در انتقال وحی اشتباه نیست . (۲) هدف وحی هدایت مردم است . (۳) شهود برای کسی است که خالصانه عمل کند . (۴) عارف در بیان وحی دچار اشتباه نمیشود .
۱۰	معرفت شهودی به کدام یک از سوالات زیر می تواند پاسخ دهد ؟ (۱) آیا جهان غیر مادی است؟ (۲) آیا جهان قانونمند است؟ (۳) آیا در جهان اصل علیت وجود دارد؟ (۴) آیا میتوان با حس خدا را شناخت؟

((سوالات کنکوری))

--	
۱	کدام مورد، عبارت روبه‌رو را به درستی کامل نمی‌کند؟ «هرگاه شخصی» (۱) بداند که خطا می‌کند، پس توانایی رسیدن به حقیقت را دارد . (۲) اصل دانستن را انکار کند، باید حقیقت و خطا نزد او یکسان باشد . (۳) در اصل دانستن شک کند، هیچ دانشی در ذهن او شکل نمی‌گیرد . (۴) تصور کند که نمی‌تواند شناخت‌هایش را منتقل کند، نباید سخن بگوید . کنکور مرحله دوم ۱۴۰۲
۲	کدام عبارت بیانگر کارکرد ویژه عقل، نسبت به سایر قوا و ابزارهای شناخت است؟ (۱) شناخت حقایق غیر محسوس و ماوراء طبیعی . (۲) تشخیص موارد استفاده از اشیای گوناگون . (۳) کسب مقدمات استدلال‌های قیاسی . (۴) بررسی و تحلیل یافته‌های حسی . کنکور مرحله اول ۱۴۰۲
۳	کدام عبارت دربارهٔ قوه عقل، درست است؟ (۱) یافته‌های آن‌ها در ریاضیات به کار می‌رود یا در فلسفه . (۲) همه قوای شناختی را مورد مطالعه و تحلیل قرار می‌دهد . (۳) شناخت‌های آن اساس و پایهٔ هر نوع درک و آگاهی دیگری است . (۴) دریافت‌های آن به امور غیرمحسوس و ماورای طبیعت منحصر می‌شود . کنکور سراسری ۱۴۰۱
۴	کدام توصیف درباره واقعیت‌هایی که توسط عقل فهمیده می‌شود درست است؟ (۱) فقط از راه تفکر و استدلال قابل دستیابی است . (۲) قلمرو کاربرد آن، منحصر به شناخت عقلی است . (۳) موجود مادی و محسوس موضوع آن قرار نمی‌گیرد . (۴) اساس همهٔ انواع دانش‌های بشری را تشکیل می‌دهد . کنکور خارج کشور ۱۴۰۱
۵	این گزاره که «حواس برخلاف عقل، به تنهایی قادر به درک خطاهای خود نیستند»، با کدام یک از حیطه‌های زیر در معرفت‌شناسی ارتباط بیشتری پیدا می‌کنند؟ (۱) ماهیت شناخت . (۲) امکان شناخت . (۳) ابزارهای شناخت . (۴) ارزش شناخت . کنکور سراسری ۱۴۰۰
۶	بارزترین نشانهٔ اعتبار شناخت حسی کدام است؟ (۱) عقل به کمک این شناخت اسرار و رموز طبیعت را می‌شناسد . (۲) با استفاده از آن می‌توان خطاهای گوناگون حواس را تشخیص داد . (۳) انسان نیازهای جسمانی خود را بر اساس یافته‌های آن برطرف می‌کند . (۴) فقط با استفاده از این شناخت می‌توانیم تمایز و تفاوت چیزها را بفهمیم . کنکور خارج کشور ۱۴۰۰
۷	کدام عبارت دربارهٔ شناخت عقلی درست است؟ (۱) یافته‌های آن، اساس دانش‌های گوناگون بشری است . (۲) اقسام مختلفی دارد که درون‌نگری یکی از آن‌ها است . (۳) نوعی درک بدون واسطه و بر اساس تأمل در خود است . (۴) در برخی از موارد، مستلزم بهره‌گیری از یافته‌های حسی است . کنکور خارج کشور ۱۳۹۹

((پاسخنامه سوالات))

**	((پاسخنامه سوالات تشریحی))
۱	این ابزارها را شناسایی کنند و قلمرو کاربرد آن ها را معین نمایند .
۲	۱ - حس . ۲ - عقل . ۳ - قلب، وحی الهی .
۳	یکی از ابزارهای شناخت ما حس است . ما به کمک حواس پنج گانه با عالم طبیعت آشنا میشویم و بسیاری از موجودات و ویژگی های آنها را میشناسیم. گرچه گاهی در شناخت حسی خطا رخ میدهد، اما این شناخت به قدری برای ما معتبر است که بر پایه آن در طبیعت زندگی میکنیم، از اشیای طبیعی بهره میبریم و نیازهایمان را برطرف میسازیم .
۴	گرچه گاهی در شناخت حسی خطا رخ می دهد، اما این شناخت به قدری برای ما معتبر است که بر پایه آن در طبیعت زندگی میکنیم، از اشیای طبیعی بهره میبریم و نیازهایمان را برطرف میسازیم .
۵	یکی از نشانه ها، توانایی حس در شناخت تفاوتها و تمایزهاست. شناخت تمایزها و تفاوت های اشیا این امکان را به انسان میدهد که به کمک عقل خود از اشیای متفاوت استفاده های مختلف بکند؛ مثلا اگر در مقابل یک لیوان آب و یک ظرف غذا باشد، برای رفع تشنگی آب رو بر میداریم و برای رفع گرسنگی سراغ غذا میرویم. این عمل به ما می فهماند که ما در تشخیص آب و غذا اشتباه نکرده ایم .
۶	شناخت های حسی متفاوت از اشیا، این امکان را به انسان میدهد که به کمک عقل خود از اشیای متفاوت استفاده های مختلف بکند .
۷	- عقل می تواند حقایق را درک کند که توانایی درک آن از راه احساس ممکن نیست . - عقل با کمک حواس و تحلیل عقلانی یافته های حسی می تواند به بسیاری از اسرار و رموز طبیعت پی ببرد . (شناخت تجربی) - نیروی عقل می تواند حالات درونی نفس مانند شادی، درد، محبت، دشمنی، عصبانیت و خوشحالی را شناسایی کند . (مثل کشف علل پیدایش شادی و افسردگی) - عقل می تواند بدون استفاده از یافته های تجربی و صرفا با تفکر و چینش استدلال ، به حقایق برسد . (شناخت عقلی مثل ریاضی و فلسفه)
۸	انسان دارای قوه ای است که با آن تفکر و تعقل می کند. او با کمک این نیرو می تواند حقایق را درک کند که توانایی درک آن از راه احساس ممکن نیست. این حقایق می تواند مربوط به امور محسوس و طبیعی یا امور غیر محسوس و غیرطبیعی باشد .
۹	با کمک حواس و تحلیل عقلانی یافته های حسی .
۱۰	عقل با کمک حواس و تحلیل عقلانی یافته های حسی می تواند به بسیاری از اسرار و رموز طبیعت پی ببرد و قوانین طبیعی را بشناسد. این نوع شناخت را که با همکاری عقل و حس به دست می آید شناخت تجربی می گوئیم .

۱۱	۱- پدیده ها خود به خود پدید نمی آیند، بلکه هر پدیده ای نیازمند علت است . ۲- هر پدیده علتی ویژه دارد و از هر چیزی، هر چیزی پدید نمی آید . ۳- طبیعت همواره یکسان عمل می کند. به طور مثال، آب، همواره خواص خود را دارد و این گونه نیست که یک روز فلان خاصیت را داشته باشد و روز دیگر نداشته باشد .
۱۲	ارسطو و ابن سینا .
۱۳	ارسطو – وی که علاوه بر تبخّر در فلسفه، یک دانشمند علوم طبیعی نیز شمرده می شد .
۱۴	ابن سینا کتاب های متعددی هم در فلسفه و هم علوم طبیعی دارد که همواره مورد توجه فیلسوفان و دانشمندان علوم طبیعی بوده است. وی در گسترش اندیشه های ارسطو درباره قانون علیت و ابعاد مختلف آن تأملات عمیقی کرد و توضیحاتی بیان نمود که همچنان قابل استفاده است .
۱۵	او توضیح داد که قانون علیت از تجربه و آزمایش به دست نمی آید، بلکه برعکس، خودش پایه و اساس هر تجربه ای است. این قانون، یکی از قواعد اولیه تعقل است که انسان در شناخت هر پدیده ای از آن استفاده می کند .
۱۶	نیروی عقل، علاوه بر استفاده از حواس بیرونی، مانند چشم و گوش، می تواند حالات درونی نفس مانند شادی، درد، محبت، دشمنی، عصبانیت و خوشحالی را شناسایی کند و درباره آنها نظر دهد. مثلا انسان می تواند به کمک عقل خود، علل پیدایش شادی و افسردگی را کشف کند و درباره آنها توضیح دهد .
۱۷	به کمک عقل .
۱۸	عقل قادر است بدون استفاده از یافته های تجربی و صرفا با تفکر و چینش استدلال، به حقایق برسد و دانش هایی را پایه گذاری کند. به این قبیل دانشها شناخت عقلی میگوییم. بسیاری از دانستی های ریاضی از این قبیل هستند. فلسفه نیز همین گونه است .
۱۹	زیرا از طریق حواس و تجربه به دست نمی آیند؛ بلکه فقط از طریق تعقل محض می توان به آنها رسید. مثلا ذات و صفات خداوند را نمیتوان با حس و تجربه درک کرد و شناخت آنها مستلزم بهره گیری از قواعد شناخت عقلی است .
۲۰	مستلزم بهره گیری از قواعد شناخت عقلی است .
۲۱	قدرت و توانایی عقل، به انسان امکان می دهد تا یافته هایی سودمند درباره کل هستی، که امکان درک تجربی آن هیچ گاه وجود ندارد، به دست بیاورد و این یافته های عقلانی را اساس سایر دانش ها قرار دهد و پایه های زندگی خود را بر آنها استوار سازد. انسان برای فهم یافته های عقلانی به دانش فلسفه نیاز دارد
۲۲	قلب یا دل یکی از ابزارهای معرفت است که می تواند بی واسطه به حقایق برسد و معرفت کسب کند. معرفتی که از این طریق به دست می آید، معرفت شهودی نام دارد. این معرفت از طریق تقویت ایمان و تعالی بخشیدن به نفس و تهذیب آن و کمال طلبی همراه با عبادات خالصانه، به تدریج و گام به گام حاصل می شود .
۲۳	یعنی بدون استفاده از تجربه و آزمایش و بدون استدلال عقلی در قلب تجلی می کند. برای دریافت چنین معرفتی سیر و سلوک و تهذیب نفس ضروری است .
۲۴	این شناخت را بدان جهت شهودی می گویند که قلب انسان حقیقت را چنان درمی یابد که گویا با چشم می بیند. فرد عارف ممکن است بتواند در همین دنیا، آخرت را مشاهده کند. علاوه بر عالم طبیعت، سایر عوالم را مشاهده نماید و وجود فرشتگان را هم واقعا بباید. این قبیل مشاهدات، از نوع شهود قلبی است و از راه چشم به دست نمی آید .



۲۵	یکی از شهود های قلبی وحی الهی است. این شهود ویژه پیامبران است؛ خداوند از طریق وحی و به واسطه پیامبران، معارفی را در اختیار بشر قرار می دهد که به آن معارف و حیانی می گویند .	
۲۶	ما چگونه میتوانیم به حقایق آن آگاه شویم؟ دریافت کننده وحی پیامبران الهی هستند. آنان آنچه را که از راه وحی دریافت کرده اند، به انسانهای دیگر می رسانند. در شهود و حیانی، خداوند کلمات و عبارات خود را بر قلب پیامبر نازل میکند. و پیامبر آن کلمات و عبارات را دریافت میکند و هیچ گونه دخل و تصرفی از طرف پیامبر در آن صورت نمیگیرد. قرآن کریم نمونه های از کلام الهی است که خداوند از طریق وحی بر قلب آخرین پیامبر نازل کرده است. ما با تأمل و تدبر در قرآن و به میزان توانایی و همت خود میتوانیم از بسیاری حقایق آگاه شویم .	
۲۷	معرفت و حیانی	شهود عارفانه
	۱- نازل شده از جانب خداست . ۲- متناسب با علم و حکمت الهی است . ۳- چه در مرحله دریافت، حفظ و نگهداری در ذهن و چه در مرحله بیان خطایی صورت نمی گیرد	۱- مشاهده قلبی خود عارف است . ۲- به اندازه ظرفیت و توان عارف است . ۳- در مرحله حفظ و نگهداری آن ممکن است خطایی صورت بگیرد .
**	((پاسخنامه سوالات تستی))	
۱	گزینه ۱	
۲	گزینه ۴	
۳	گزینه ۴	
۴	گزینه ۳	
۵	گزینه ۴	
۶	گزینه ۱	
۷	گزینه ۲	
۸	گزینه ۳	
۹	گزینه ۴	
۱۰	گزینه ۱	
**	((پاسخنامه سوالات کنکوری))	
۱	پاسخ : گزینه ۳: اگر کسی در اصل دانستن شک کند، در واقع در ذهن وی دانشی شکل گرفته است مبنی بر اینکه اصل دانستن شک پذیر است. پس این عبارت که «هیچ دانشی در ذهن او شکل نمی گیرد.» غلط است . بررسی سایر گزینه ها: گزینه ۱ : اینکه انسان می تواند به خطای خود پی ببرد، خود، دلیلی بر توانایی انسان برای شناختن است. گزینه ۲ : این گزینه مستلزم تناقض است. زیرا کسی که اصل دانستن را انکار کند، چگونه می تواند مدعی حقیقت یا خطا دانسته ای باشد. گزینه ۴: کسی که منکر انتقال شناخت خود به دیگران است، چگونه می تواند بدون سخن گفتن، این عقیده خود را به دیگران منتقل کند. به عبارتی، اگر کسی مانند گرگیاس مدعی شود «اگر چیزی برای انسان قابل شناخت باشد، نمی تواند آن را به دیگری بیاموزد و منتقل نماید» از طریق چه ابزاری و چگونه می تواند این ادعای خود را بیان و اثبات کند.	



۲	پاسخ: گزینه ۴ بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه ۱: «شناخت حقایق غیر محسوس و ماوراء طبیعی» هم از طریق شهود و هم از طریق عقل ممکن است و لذا این مورد، مشترک بین شهود و عقل است. گزینه ۲: «تشخیص موارد استفاده از اشیای گوناگون» هم از طریق حواس و هم از طریق عقل ممکن است و لذا این مورد، مشترک بین حس و عقل است.
۳	پاسخ: گزینه ۲ بررسی سایر گزینه‌ها: (۱) یافته‌های قوه عقل، نه تنها در ریاضیات و فلسفه بلکه در علوم تجربی نیز کاربرد دارند. در تعریف شناخت تجربی می‌گوییم: شناختی که عقل با همکاری حس به دست می‌آورد. (۳) معرفت شهودی یک معرفت بی‌واسطه است؛ یعنی بدون استفاده از تجربه و آزمایش و بدون استدلال عقلی در قلب تجلی می‌کند. البته طبق گفته کتاب، یافته‌های عقلانی اساس سایر دانش‌ها قرار می‌گیرد و این گزینه نمی‌تواند غلط باشد. (درس ۷، صفحه ۵۴، فلسفه ۱) (۴) انسان با کمک قوه عقل می‌تواند حقایق را درک کند که توانایی درک آن از راه احساس ممکن نیست. این حقایق، هم می‌تواند امور محسوس و طبیعی را شامل شود و هم امور غیرمحسوس و غیرطبیعی را در برمی‌گیرد.
۴	پاسخ: گزینه ۴ بررسی سایر گزینه‌ها: ۱: برخی از واقعیت‌ها فقط از راه عقل و استدلال، برخی ناشی از همکاری حواس و عقل و برخی از راه عقل که در امور درونی نفس تأمل می‌کند قابل دستیابی است. گزینه ۳ و ۲: عقل با کمک حواس و تحلیل عقلانی یافته‌های حسی می‌تواند به بسیاری از اسرار و رموز طبیعت (موجودات مادی) پی ببرد و قوانین طبیعی را بشناسد. این شناخت را «شناخت تجربی» می‌گویند. علاوه بر شناخت تجربی و شناخت درون‌نگرانه، عقل قادر است بدون استفاده از یافته‌های تجربی و صرفاً با تأمل و چیش استدلال، به حقایق برسد و دانش‌های عقلی مانند فلسفه، منطق، هندسه و ... را پایه‌گذاری کند. به این قبیل دانش‌ها شناخت عقلی می‌گوییم.
۵	پاسخ: گزینه‌های ۳ و ۴: سازمان سنجش برای این سوال، گزینه‌های ۳ و ۴ را درست در نظر گرفته است. البته به نظر می‌رسد، عبارت «حواس برخلاف عقل، به تنهایی قادر به درک خطاهای خود نیستند»، ارتباط بیشتری با «ارزش شناخت» دارد، زیرا در این عبارت، ارزش شناخت عقلی بر شناخت حسی ترجیح داده شده است. به عبارتی، هدف این عبارت، این است که بیان کند، عقل، ارزش و اعتباری بالاتر از حواس دارد. یعنی در این عبارت، بررسی ارزش هر کدام از ابزارهای شناخت، مدنظر است.
۶	پاسخ: گزینه ۳: یکی از نشانه‌های ارزش و اعتبار شناخت حسی، توانایی حس در شناخت تفاوت‌ها و تمایزهاست. شناخت تمایزها و تفاوت‌های اشیا این امکان را به ما می‌دهد که به کمک عقل خود از اشیای متفاوت استفاده‌های مختلف بکنیم؛ مثلاً اگر در مقابل ما یک لیوان آب و یک ظرف غذا باشد، برای رفع تشنگی لیوان آب را برمی‌داریم و برای رفع گرسنگی به سراغ ظرف غذا می‌رویم. این عمل به ما می‌فهماند که ما در تشخیص لیوان آب و ظرف غذا اشتباه نکرده‌ایم.
۷	پاسخ: گزینه ۱

((با تشکر از همراهی شما دوستان عزیز))

((علی طلائی))